

Haand, gjorde Livet lettere, men mere ansvarsløst. Under Krigen kom vanskelige Kaar igen. Der er i Kvindernes Natur og Opdragelse Grundværdier, der gjorde, at de var dygtige til at tage de Opgaver op, som nu lagdes paa deres Skuldre. De maatte gøre Mændenes Arbejde, og de maatte tage de gamle huslige Arbejder op igen i Hjemmene, som at koge Sæbe, lave Kartoffelmel, koge Sirup, spinde og væve. De maatte selv løse alle saadanne Opgaver. Det viste sig, at saa snart Nødvendigheden var der, saa var Evnerne der ogsaa. I min Ungdom var der et Arbejde, der hørte Kvinderne til, som de nu har mistet. Den Gang havde vi dygtige Mejersker paa ansvarsfulde Poster. Saa kom de store Sammenslutninger — hvad skete der — der blev oprettet Mejeriskoler for Mænd, som fik godt lønnede Stillinger. Kvinderne var for beskedne, de lod dette Arbejde tage fra sig. Det har ført til dette, at vi siden den Tid har hørt Klager fra Mændene over, at ingen Piger vilde malke — men hvorfor i al Verden skulde Pigerne være saa villige til at malke, naar Mændene vil skumme Fløden, — der er intet Perspektiv i det Arbejde mere for Kvinderne. „Jeg henstiller, at D. K. tager Oprettelse af en Mejeriskole for Mejersker op til Overvejelse.“

Ordstyreren stiller sig ved Pastorindens Side paa Talerstolen og takker hende, fordi hun med sin Deltagelse i Diskussionen har indledet Samarbejde mellem D. K. og Sønderjyderne. Vi er mødtes i vor Arbejdsdag med Forstaaelse af Kvindesagen. Tak for det, De lærte os, Deres Indlæg var fuldt af ægte Forstaaelse af Kvindesagen.

Charlotte Hansen bemærkede i Anledning af Fru Berg-Nielsens Forslag: Det maa være enhver Kvindes Pligt at kunne Begyndelsesgrundene i Husvæsen, Barnepleje og Hjemmets Sygepleje. Derimod maa det være ganske ligegyldigt, hvordan hun skaffer sig denne Viden, enten det saa bliver i Hjemmet, Skolen, Husholdningsskolen eller gennem en Plads i et Hjem. Ligeledes maa det være ligegyldigt, i hvilket Tidsrum hun skaffer sig den nævnte Uddannelse. Men Staten skal fremtvinge, at enhver Kvinde er i Besiddelse af denne Kundskab, og Staten kan opnaa dette ved at bestemme: „at ingen Arbejdsgiver maa tage en Kvinde i sin Tjeneste, ligesom hun ej heller maa ind-

gaa Ægteskab, førend hun har aflagt tilfredsstillende Prøve i de nævnte Fag. Som Arbejdsgiver opfattes ikke de Personer (Husmødre), der netop bibringer Kvinder den nævnte Uddannelse.

Derved vilde opnaas: at den unge Pige som Regel fik det sunde, legemlige Arbejde i en Tid, da hendes Legeme udvikles fra Barn til Voksen, hvad der ogsaa vilde være af moralsk Værdi for de 14—18-aarige; at mange unge Kvinder ved at blive ført ind i det huslige Arbejde vilde vælge dette til Erhverv; at Kvinden fik en elementær Viden, paa hvilken der kunde bygges videre, hvad enten hun tog det huslige Arbejde op som Erhverv eller giftede sig; at den Udgift, Staten vilde faa i Retning af Tilskud til Kursus, Husholdningsskoler og til de Kommissioner, for hvem Proven skulde aflægges, blev minimal; at Hjemmene vilde faa huslig Hjælp, da dette vilde blive den naturligste Form for Undervisningen, og endelig at det huslige Arbejde blev værdsat saa højt som det maa og skal, hvis Samfundet skal bevares.

Johanne Andersen: Hjemmenes Døtre skal ud i Hjemmenes Arbejde; de unge Piger vil gerne fritages saa for det ene, og saa for det andet, de maa ikke holde sig for gode til noget husligt Arbejde. Fru Berg-Nielsen pegede paa Videnskabens Betydning — ikke for at den skal blive den herskende, men fordi den skal blive os til Hjælp. Jeg har altid anerkendt Idéen i Fru Berg-Nielsens Forslag, men frygter for, at de, der hører det for første Gang, vil misforstaa Fru Berg-Nielsen. Sønderjyderne maa ikke tro, at vi er mere optaget af at faa videnskabelige end af at faa praktiske Husmødre.

Anna Bransager Nielsen, Roskilde: Vi har stadig drøftet Husholdningssagen ved vore Fællesmøder. Synes De ikke, der er Grund til at tage fast Standpunkt til Sagen. Jeg beundrer Fru Berg-Nielsens Arbejde, men kan ikke følge hende. Lad os tage Spørgsmaalet om obligatorisk Uddannelse i Husgerning op til Drøftelse i Kredse. Jeg tror det koster Staten langt mere, at der er saa mange daarlige Husmødre, mener selv, at alle unge Kvinder skulde uddannes i Husgerning i 1 Aar enten i Hjemmene eller paa en Skole.

Pastorinde Lücke, Rødding: Især i Købstadshjemmene er det vanskeligt at faa Børnene til at hjælpe i Huset.

Hele Kunsten ligger i, at man skal lade dem begynde, naar de kun er 6 Aar gamle, saa er de ikke bange for at faa skidne Hænder, og vi har Lov til at sige: „du skal.“ Der er Arbejder i ethvert Hjem, som et Barn kan gøre — Drengene saa vel som Piger.

Marie Schultz, Kbhvn.: Er Modstander af kvindelig Værnepligt — vi vil ikke tvinges til husligt Arbejde, men vil kæmpe for Lov til at udvikle os i den Retning, vi har Lyst til.

Anna Bransager Nielsen, Roskilde: ne. Jeg tror det koster Staten langt mere, at der er saa mange daarlige Husmødre, jeg mener selv, at alle unge Kvinder skulde uddannes i Husgerning i 1 Aar enten i Hjemmene eller paa en Skole.

Anna Westergaard: Maatte stemple ethvert Forsøg paa at hæmme Kvinders Adgang til økonomisk Selvstændighed gennem Erhvervene som fjendtligt mod Kvindesagen, og maatte særligt tage Afstand fra det hersigtende Punkt i Chal. Hansens Forslag. Taleren advarer D. K. mod at lade sig drive bort fra den rene Kvindesagslinje, fordi Arbejdskraft mangler i Hjennene — et Fænomen, der er internationalt, og som det ikke er D. K.s Opgave at raade Bod paa, og da navnlig ikke ved at forsøge at støtte en Særlovgivning for Kvinder, som kan blive skæbnesvanger for hele Kvindesagen, der jo fra sin Oprindelse mest af alt hviler paa Kvinders økonomiske Frigørelse, deres Adgang til Arbejde. Vil spørge de tilstedeværende Husmødre, om de dog ikke har saa megen Kærlighed til Gerningen i deres Hjem, at de meget vilde have sig frabedt, at Hjemmene bliver gjort til Tvangsarbejdsanstalter og Arbejdet til Tvangsarbejde for unge Kvinder, der ikke har Lyst til og ikke egner sig for saadan Gerning, men dog skal tvinges til at tage den op.

Birgitte Berg-Nielsen: Jeg tror, at vi, som er her til Stede, i Hovedsagen er enige. Vi skal se at faa Husholdningssagen ordnet paa en saadan Maade, at Evnerne udløses. Vi faar aldrig Kvinder til husligt Arbejde, naar de véd, at de skal sulte, naar de bliver 40 Aar. Vi skal skabe dem en Stilling, efter at de har gennemgaaet en Læretid. Alle andre Fag er videnskabeligt underbygget, vi maa fordre, at Staten hjælper os Husmødre til, at vort Fag ogsaa bliver det.

Formanden forelægger følgende Resolution til Diskussion: